

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Ефективна ЕКОНОМІКА

Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет

№ 9, 2014 [Назад](#) [Головна](#)

УДК 339.972 + 336.56

*С. О. Хвалінський,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
Л. М. Кобілянська,
кандидат економічних наук, старший науковий співробітник
М. Д. Осипчук,
кандидат економічних наук, науковий співробітник, ДННУ "Академія фінансового управління"*

КОМПАРАТИВНИЙ АНАЛІЗ НАДАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ СУБ'ЄКТАМ ГОСПОДАРЮВАННЯ В ЄС І УКРАЇНІ

*S. O. Khvalinsky,
Ph.D. in Economics, Senior Research Fellow
L. M. Kobilianska,
Ph.D. in Economics, Senior Research Fellow
M. D. Osypchuk,
Ph.D. in Economics, Research Fellow SESE "The Academy of Financial Management"*

COMPARATIVE ANALYSIS OF STATE AID TO ECONOMIC AGENTS IN THE EU AND UKRAINE

Стаття присвячена компаративному аналізу особливостей здійснення державної допомоги в Україні та ЄС в контексті євроінтеграції. Порівняння здійснено за наступними напрямками: законодавче забезпечення, обсяги державної допомоги, джерела фінансування, навантаження на бюджет, принципи, умови та пріоритети спрямування допомоги. Виявлено головні недоліки в забезпеченні державної підтримки в Україні, зокрема: недосконалість та фрагментарність законодавства, відсутність єдиної методології обліку, відсутність чіткої політики та концепції надання державної допомоги, невідповідність функціонування державної підтримки європейським принципам (співвідношення секторальної та горизонтальної допомоги). Сформульовано рекомендації щодо пріоритетів, принципів функціонування та умов надання державної допомоги, вдосконалення законодавчого забезпечення.

The paper is focused on the comparative analysis of the state aid implementation in the EU and Ukraine in the context of European integration. The comparison is made in the following areas: legislative provision, the volume of State aid, funding sources, budget burden, principles and conditions of aid provision. The following deficiencies in government support provision in Ukraine are revealed: imperfect and fragmented legislation, lack of unified state aid accounting methodology, the lack of clear policy and the concept of state aid, the discrepancy in the functioning of government support to European principles (ratio of horizontal and sectorial aid). Recommendations concerning the priorities and principles of state aid functioning and improvements of legislative support are outlined.

Ключові слова: *горизонтальна та секторальна допомога, гранти, податкові пільги, гарантії, позики.*

Keywords: *horizontal and sectorial aid, grants, tax incentives, guarantees and loans.*

Постановка проблеми. Державна допомога набула широкого розвитку у практиці країн ЄС. Її правила є цілісним механізмом, що забезпечує ефективне спрямування бюджетних та інших ресурсів держав-членів ЄС на проведення структурних перетворень в економіці та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів спільного ринку ЄС, тоді як в Україні існують десятки відповідних бюджетних та державних цільових програм, понад 150 норм законодавства, що передбачають пільги зі сплати податків. При цьому законодавством України не передбачено (за винятком механізму надання державних гарантій) систематизованих підходів і критеріїв прийняття рішень про надання державної підтримки. Таким чином, євроінтеграційний вектор України актуалізує проблему наближення української практики надання державної допомоги підприємствам до європейських стандартів.

Аналіз наукових досліджень і публікацій. Дослідженню питання державної фінансової підтримки суб'єктів підприємництва приділяли увагу такі вітчизняні й зарубіжні вчені як О. Амоша, Т. Богдан, В. Гесць, С. Гонтмахер, Дж. Гросман, І. Дорошенко, О. Квасниця, Л. Костишко, П. Кругман, М. Куликов, І. Луніна, В. Мокряк, Дж. Стігліц, А. Улюкаєв, Ю. Яковець та ін. Наразі дане питання потребує подальшого дослідження з урахуванням євроінтеграції та гармонізації українських стандартів з вимогами ЄС.

Метою статті є ідентифікація поточних тенденцій державної підтримки суб'єктів господарювання в Україні та ЄС, здійснення їх порівняльного аналізу, формулювання рекомендацій щодо удосконалення регулювання державної підтримки в Україні з урахуванням досвіду країн ЄС.

Вклад основного матеріалу. Українське законодавство фрагментарно відображає питання визначення понятійного та методологічного апарату державної допомоги підприємствам. Закон України "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" від 01.07.2014 № 1555-VII окреслює форми, допустимість державної допомоги, визначає загальне коло питань стосовно нової, чинної, незаконної державної допомоги. Водночас, окремо розглядається державна підтримка сільського господарства ("Про державну підтримку сільського господарства України" від 24.06.2004 № 1877-IV), рибного господарства (ст. 53 закону "Про рибне господарство, промислове рибальство та охорону водних біоресурсів" від 08.07.2011 № 3677-VI), підтримка малого та середнього підприємництва ("Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні" від 22.03.2012 № 4618-VI) та підприємств оборонного комплексу ("Про державну підтримку підприємств, науково-дослідних інститутів і організацій, які розробляють та виготовляють боєприпаси, їх елементи та виробні спеціалізовані" від 21.09.2000 №1991-III).

Державна допомога в ЄС – це одна із структурних складових наддержавної політики, її правила є цілісним механізмом, що забезпечує ефективне спрямування бюджетних та інших ресурсів держав-членів ЄС на проведення структурних перетворень в економіці та підвищення конкурентоспроможності суб'єктів спільного ринку ЄС. Цей механізм складається з базових положень Лісабонського договору, процедурних правил, схвалених Радою ЄС та Європейською Комісією, а також низки горизонтальних, секторальних та інших правил, регламентів і настанов, які безпосередньо визначають вимоги до схем державної допомоги [1; 2]. Класифікація видів та напрямків державної допомоги ЄС подана на рис. 1.

Рис. 1. Класифікація видів та напрямів державної допомоги в ЄС

Джерело: складено за [3]

Таким чином, можна констатувати, що законодавче забезпечення надання державної допомоги підприємствам в Україні позбавлене системності і є фрагментарним. Натомість, законодавство ЄС демонструє чітко прописану та деталізовану парадигму.

Щороку видатки і кредитування зведеного бюджету на державну допомогу складають близько 50 млрд. грн. (в середньому за 2009-2012 рр.) [4]. Оскільки відсутня чітка методологія надання державної допомоги, підходи до визначення її обсягів сильно різняться. Так, згідно методології Національного інституту стратегічних досліджень, основними видами державної допомоги є податкові і митні пільги, кредитування і видатки зведеного бюджету на економічну діяльність та державні гарантії (табл. 1) [5, с. 6-7].

Таблиця 1.

Узагальнені показники видатків зведеного бюджету, податкових та митних пільг, державних гарантій, млн. грн., %

	2010	2011	2012
Податкові пільги	37 127	58 764	48 659
Митні пільги	21 950	43 900	42 943
Видатки і кредитування зведеного бюджету на економічну діяльність	43 832	57 124	62 377
Держпідтримка всього*	102 910	159 788	153 979
Державні гарантії	10 074,3	12 842,1	75 349,8
ВВП	1 082 569	1 302 079	1 408 889
Підтримка* у % до ВВП	9,50%	12,30%	10,90%
Підтримка разом з державними гарантіями, % ВВП	10%	13%	16%

* Валові обсяги державних гарантій не включено до валових показників держпідтримки, оскільки вони безпосередньо не впливають на відповідні втрати або видатки бюджету.

Джерело: складено за [5]

Зважаючи на те, що в Україні наразі не існує чіткої політики та концепції надання державної допомоги, варто розглянути принципи даної політики ЄС як орієнтир для формування власного механізму надання державної підтримки. За оцінками Інституту економічних досліджень та політичних консультацій, обсяги державної допомоги в Україні становлять близько 4% ВВП [6]. Незважаючи на такі значні обсяги в порівнянні з показниками ЄС, в Україні відсутні чітко визначені принципи та пріоритети надання державної допомоги, що відповідно знижує ефективність таких заходів.

Щороку в ЄС витрачається в середньому близько 73 млрд. євро на державну допомогу, що складає 0,6 % ВВП [3]. Основну частку державної допомоги в ЄС становить горизонтальна допомога. Горизонтальна допомога – це фінансування заходів для досягнення окремо визначених цілей, що є спільними для всіх країн ЄС (зокрема, сприяння розвитку інновацій, захист навколишнього середовища, підтримка малого та середнього бізнесу, сприяння зайнятості та ін.). Варто зауважити, що фінансування цього напрямку здійснюється коштом спільних фондів ЄС (Європейський фонд регіонального розвитку, Структурний фонд, Соціальний фонд), а не за рахунок бюджету країн. Причина такого перерозподілу коштів – фінансування проектів в тих регіонах, де від нього будуть найбільші суспільні вигоди на рівні ЄС. Такий механізм фінансування покликаний забезпечити надання державної допомоги на конкурентних умовах. На горизонтальну державну допомогу протягом 2009-2012 рр. було спрямовано в середньому 85% сукупної державної підтримки. В 2012 р. ця сума склала 49,6 млрд. євро або 0,39 % ВВП [3].

Рис. 2. Динаміка некризової державної допомоги* в ЄС протягом 1992-2012 рр.
* за винятком підтримки залізниці

Джерело: розраховано за статистичними даними Європейської Комісії [3]

Державна допомога в ЄС також спрямовується на підтримку окремих секторів (секторальна допомога). В умовах спільного ринку за відсутності фізичних та технічних бар'єрів для торгівлі єдиним протекціоністським інструментом для країн ЄС залишається державна допомога, тому органи захисту конкуренції ретельно контролюють надання такої допомоги. Секторальна допомога в ЄС надається тільки тим секторам і на тих умовах, коли вигоди від надання допомоги перевищують спотворюючий вплив на ринковий механізм. Наприклад, Радою ЄС визначено, що основною метою надання державної допомоги вугільній галузі є забезпечення енергетичної безпеки [7].

Секторальна допомога складає 15% загальних обсягів державної і в 2012 р. сягала 8,7 млрд. євро або 0,07% ВВП [3] (табл.2). В деяких країнах секторальна допомога відсутня, а горизонтальна складає 100% державної (в 2011 р. це були Австрія, Бельгія, Болгарія, Естонія, Литва, Латвія, Люксембург, Нідерланди, Румунія, Фінляндія, Швеція) [3].

Таблиця 2.
Державна допомога в ЄС, у % від ВВП

Державна допомога	2008	2009	2010	2011	2012
Державна допомога загалом	0,58	0,63	0,57	0,51	0,52
Горизонтальна допомога, у т.ч.:	0,39	0,44	0,41	0,38	0,39
захист навколишнього середовища та енергозбереження	0,11	0,12	0,11	0,10	0,11
регіональний розвиток	0,11	0,13	0,11	0,09	0,09
дослідження та інновації	0,07	0,09	0,09	0,08	0,07
Секторальна допомога	0,09	0,10	0,09	0,06	0,07

Джерело: складено за даними [3]

У 2012 р в межах горизонтальної допомоги з метою захисту навколишнього середовища та енергозбереження. було витрачено 25% загальної державної допомоги, на регіональний розвиток – 21%, на стимулювання досліджень та інновацій – 17%, на підвищення рівня зайнятості – майже 6% (рис. 3).

Рис. 3. Структура державної допомоги ЄС у 2012 р

Джерело: складено за даними [3]

Основними реципієнтами секторальної допомоги в ЄС лишаються вугільна та переробна галузі промисловості (на кожен галузь припадає близько 5% від загальної державної підтримки).

Секторальна допомога надається переважно бюджетами окремих країн для підтримки тих чи інших виробників. Однак надання допомоги у будь-якій формі (субсидії, встановлення податкових пільг та інших преференцій) обов'язково узгоджується з департаментом Єврокомісії з захисту конкуренції (DG Competition).

Допомога у формі встановлення податкових пільг у ЄС у 2012 р. складала 35,8% (рис. 4). В Україні остання становила близько 30%.

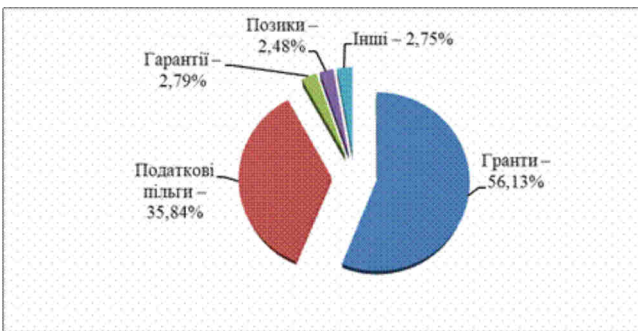

Рис. 4. Частка інструментів державної допомоги у % до загального обсягу допомоги у ЄС, 2012 р.

Джерело: складено за даними [3]

Державна гарантія – спосіб забезпечення повного або часткового виконання державою боргових зобов'язань суб'єкта господарювання перед кредитором. Державні гарантії в Україні надаються органам місцевої влади та суб'єктам підприємницької діяльності за рішенням Кабінету Міністрів України або на підставі міжнародних договорів України виключно у форматі закону "Про Державний бюджет України". Державні гарантії в Україні поділяються на зовнішні (гарантії уряду перед нерезидентами країни) та внутрішні (гарантії перед резидентами).

У 2007-2012 рр. державні гарантії більш активно надавалися для розвитку таких сфер як сільське господарство, паливно-енергетичний комплекс, сфера послуг, розвиток інфраструктури, тоді як промислові галузі національної економіки (авіабудування, космічна, машинобудування) отримували значно менші обсяги підтримки (табл. 3).

Таблиця 3.

Державні гарантії, надані підприємствам України, млн. грн.

Підприємства	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Укресімбанк, проект розвитку експорту	780,2					1198,5
Державна іпотечна установа	1000,0	1000,0				2000,0
Укравтодор	1740,3	4696,4	7397,7	3499,4	2997,1	14000,0
ДП «Іллічівський МТП»		195,3				
ДП «Укркосмос»			2333,8			
НАК «Нафтогаз»			18879,6			29776,1
ДП «Укрмедпостач»			1202,8			
ХДВАП			1620,0			
ДП «КАЗ Авіант»			858,0			
Львівська ОДПЗ			600,7			
ДП «Фінінпро»				4497,8	5496,1	4396,2
Південна залізниця				2077,1		
ДП «КБ «Південне»					2073,7	
Укресімбанк, проект енергоефективності					1596,1	
Лисичанськвугілля					679,1	
ПАТ «Державна продовольчо-зернова корпорація»						23979,0
Усього	3520,5	5891,7	32892,6	10074,3	12842,1	75349,8

Джерело: [5]

У найбільш загальній формі гарантії пов'язані з кредитом або з іншими фінансовими зобов'язаннями за контрактами позичальників з кредиторами.

В ЄС існують різні форми гарантії, в залежності від їх правової основи, типу угоди, їх тривалості [8]. Основними є наступні:

- загальні гарантії, тобто гарантії, надані підприємствам, на відміну від гарантії, пов'язаних з конкретною угодою (кредит, інвестиції в акціонерний капітал тощо);

- гарантії, що надаються конкретним інструментом на відміну від гарантії, пов'язаних зі статусом самого підприємства,

- необмежені гарантії на відміну від гарантії, обмежених за величиною та часом.

Єврокомісія також надає допомогу у формі поручительств на більш вигідних умовах фінансування, в цьому випадку гарантії надаються за офіційними контрактами або іншими юридичними джерелами. Також існують усні зобов'язання, однак відсутність відповідних юридичних або бухгалтерських записів часто призводить до неможливості або обмеженості контролю. Обсяги щорічних гарантії, наданих державам-членам ЄС у 2009-2011 рр., наведено на рис. 5.

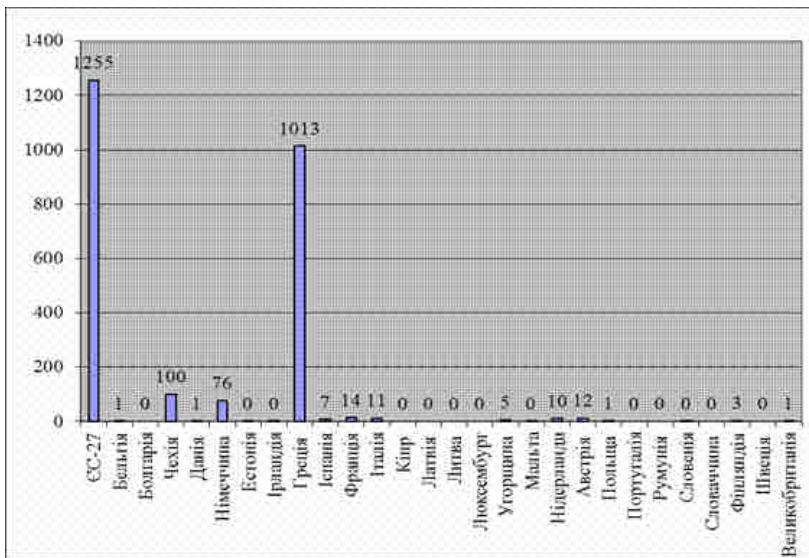

Рис. 5. Обсяги щорічних гарантій, наданих державам-членам ЄС у 2009-2011 рр., млн. євро

Джерело: побудовано за даними [3].

Очевидно, що обсяги наданих державних гарантій в Україні та країнах ЄС значно відрізняються. До того ж, щорічні абсолютні показники державних гарантій в ЄС фіксовані, тоді як в Україні вони щороку змінюються (табл. 4).

Таблиця 4.
Обсяги державних гарантій в Україні та ЄС

Роки	Україна, млн.грн.	% від ВВП	ЄС, млн.євро	% від ВВП
2009	32892,6	3,6	1255	0,01
2010	10074,3	0,93	1255	0,01
2011	12842,1	0,97	1255	0,009

Джерело: розраховано за даними [9; 10]

Згідно з розрахунками, навантаження на бюджет України у 2009 р. було досить відчутним (3,6%), тоді як у 2010-2011 рр. суттєво зменшилось (близько 1%). Водночас, навантаження на бюджет країн ЄС у 2009-2011 рр. було незначним (0,009-0,01%).

В Україні популярні в ЄС види горизонтальної допомоги представлені у незначних обсягах – 0,11% ВВП у 2012 р. Частка горизонтальної допомоги у валовому обсязі державної допомоги підприємствам за 2009-2012 рр. коливалась у межах 1,51-5,54% у той час, як у ЄС – 81,55-86,79%. Водночас пріоритетність фінансування напрямів в рамках горизонтальної допомоги в Україні та ЄС співпадає: найбільша частка у 2012 р. припадала на НДДКР та природоохоронні заходи й енергозбереження (відповідно 0,41% та 2,34% в Україні; 16,69% та 24,72% у ЄС). Слід відзначити, що в Україні державна підтримка регіонального розвитку практично не здійснюється, тоді як у ЄС остання складає 20,8% (табл. 5).

Таблиця 5.
Розподіл державної підтримки підприємств на горизонтальні та секторальні цілі в Україні та ЄС у 2009-2012 рр.

	Україна (млн. грн.)				ЄС (млн. євро)			
	2009	2010	2011	2012	2009	2010	2011	2012
Секторальна підтримка	32698,06	47302,55	68441,72	44706,28	12442,9	10186,8	7504	8674,1
% від валової державної допомоги	98,49%	95,76%	94,46%	96,62%	18,45%	16,34%	13,21%	14,88%
Гірнична та металургійна промисловості	51,65	56,34	2531,65	86,05	126,5	19,9	18,5	11,4
% від валової державної допомоги	0,16%	0,11%	3,49%	0,19%	0,19%	0,03%	0,03%	0,02%
Вугільна промисловість	6178,84	7343,34	10091,17	12583,75	2774,1	2902,3	2382,6	2129,9
% від валової державної допомоги	18,6%	14,9%	13,9%	27,2%	4,1%	4,7%	4,2%	3,7%
Суднобудування	0	0	18,55	37,42	139,9	73,7	96,8	214,4
% від валової державної допомоги	0,00%	0,00%	0,03%	0,08%	0,21%	0,12%	0,17%	0,37%
Фінансові послуги	7,15	2012,25	0,21	0,14	1342,4	1231,2	2204,5	
% від валової державної допомоги	0,0215%	4,0735%	0,0003%	0,0003%	1,9904%	1,9747%	3,8798%	

Сільське господарство	11217,56	15567,28	15055,21	16167,56	10065,6	9006,8	8829	8771,7
% від валової державної допомоги	33,8%	31,5%	20,8%	34,9%	14,9%	14,4%	15,5%	15,0%
Горизонтальна підтримка	501,38	2095,73	4014,89	1565,85	55001,9	52162,7	49316,1	49628,9
% від валової державної допомоги	1,51%	4,24%	5,54%	3,38%	81,55%	83,66%	86,79%	85,12%
НДДКР	89,46	302,34	46,49	189,62	11458	11277,4	10315,8	9732,4
% від валової державної допомоги	0,27%	0,61%	0,06%	0,41%	16,99%	18,09%	18,16%	16,69%
Підготовка кадрів та підвищення кваліфікації персоналу	2,28	11,15	7,53	1,83	982,6	872,1	895,2	1095,6
% від валової державної допомоги	0,01%	0,02%	0,01%	0,00%	1,46%	1,40%	1,58%	1,88%
Природоохоронні заходи та енергозбереження	404,16	1780,72	3883,99	1084,91	15238,1	14498,6	13131	14414,4
% від валової державної допомоги	1,22%	3,60%	5,36%	2,34%	22,59%	23,25%	23,11%	24,72%
Малий та середній бізнес	0,08	0,16	0	1,99	5342,8	4202,5	3632,7	3423,8
% від валової державної допомоги	0,0002%	0,0003%	0,0000%	0,0043%	7,9217%	6,7402%	6,3933%	5,8724%
Забезпечення зайнятості	0	0,04	0	15,53	2826,1	2869,5	2780	2813,7
% від валової державної допомоги	0,0000%	0,0001%	0,0000%	0,0336%	4,1902%	4,6023%	4,8926%	4,8260%
Регіональний розвиток	0	0	0	1,01	15737,6	13593,7	12524,2	12126,3
% від валової державної допомоги	0,00%	0,00%	0,00%	0,00%	23,33%	21,80%	22,04%	20,80%
Інші	5,04	1,33	76,88	270,95	3416,7	4848,9	6037,2	6022,7
% від валової державної допомоги	0,02%	0,00%	0,11%	0,59%	5,07%	7,78%	10,63%	10,33%
Всього	33199,44	49398,28	72456,61	46272,13	67444,8	62349,5	56820,1	58303

Джерело: розраховано за даними [3; 4]

Основним напрямком державної підтримки в Україні залишаються програми галузевого спрямування. Протягом 2009-2012 рр. частка секторальної підтримки становила 94,46-98,49% в Україні та 13,21-18,45% у ЄС. Станом на 2012 р. основними галузями, що отримували в Україні державну підтримку, були сільське господарство та вугільна промисловість (34,9% та 27,2% відповідно). У свою чергу, в ЄС частка фінансування з державного бюджету даних галузей була на рівні 15,0% та 3,7%.

Висновки. Політика надання державної допомоги в Україні має бути докорінно реформована з огляду на європейські принципи формування та функціонування державної допомоги. Важливо зауважити, що основні пріоритети державної допомоги в ЄС (регіональний розвиток, дослідження та інновації, захист навколишнього середовища, підтримка МСП) є вкрай важливими і для України, тому "пріоритетність" даних заходів має бути основою надання державної допомоги.

В розрізі секторів державна допомога повинна надаватися на конкурентних умовах лише тим суб'єктам господарювання, що найбільше потребують державної підтримки (галузеутворюючі підприємства; підприємства, що забезпечують значну кількість робочих місць, особливо в депресивних регіонах), при цьому спотворюючий вплив на ринковий механізм буде меншим за позитивний ефект від допомоги.

Існує необхідність вдосконалення законодавчо прописаного понятійного та методологічного апарату державної допомоги підприємствам. Зокрема, до закону "Про державну допомогу суб'єктам господарювання" від 01.07.2014 № 1555-VII необхідно внести наступні правки:

– доповнити ст. 1 визначенням понять "горизонтальна" та "секторальна" допомога та прописати напрямки, що входять до цих видів з метою наближення до стандартів ЄС;

– доповнити п. 1 ст. 6 підпунктом "підтримка галузеутворюючих підприємств";

– доповнити п. 2 ст. 6 категорією "допомога на підтримку енергетичної безпеки".

Необхідно законодавчо визначити порядок та спосіб оприлюднення статистичної інформації щодо видів державної допомоги, які не охоплені законом "Про державну допомогу суб'єктам господарювання".

З огляду на досвід надання фінансової допомоги в ЄС, в умовах обмеженості фінансових ресурсів доцільним є використання в Україні принципів обмеження обсягу, тривалості та пропорційності. Схеми державної допомоги в ЄС обмежені за обсягами, терміном надання та сферою застосування, тобто виконується вимога регресивності (поступове зменшення загального обсягу підтримки). Попередньо проводиться економічний аналіз, необхідний для визначення оптимальних обсягів державної допомоги, після чого встановлюється максимально допустима межа інтенсивності фінансування (обсяг, тривалість). З метою дотримання принципу

пропорційності обсяги коштів обмежуються до необхідного мінімуму, однак, мають бути достатніми для подальшого існування та розвитку секторів економіки чи напрямів діяльності. У випадку перевищення необхідного рівня державної допомоги порушується ринкова рівновага, адже одержувачі отримують додаткові прибутки та конкурентні переваги.

В ЄС фінансування горизонтальних програм допомоги відбувається за принципом надання меншої за обсягами, але більш якісної допомоги, такі програми мають загальноєвропейське значення (розвиток інфраструктури, екологічна складова, наукова та інноваційна діяльність, конкурентоспроможність суб'єктів господарювання). Кожен напрям горизонтальної допомоги в ЄС охоплює значну кількість галузей. Аналогічне фінансування в Україні у розрізі горизонтальної допомоги є незначним, тому існує необхідність збільшення обсягів фінансування горизонтальних програм, адже такий підхід є більш комплексним, виваженим і консолідує та слугуватиме додатковою можливістю для вирішення стратегічних завдань розвитку української економіки.

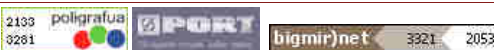
Література.

1. Treaty of Lisbon / Official Journal of the European Union. – 2007. – Vol. 50. – 271 с.
2. Rules Applicable to State Aid (situation as at 15 April 2014) / EU Competition Law. – Luxembourg: Office for Official Publications of the European Union, 2014. – 1002 с.
3. State Aid Scoreboard 2013 [Електронний ресурс] / European Commission. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html
4. Булана О. Державна допомога підприємствам в Україні на шляху до стандартів ЄС [Електронний ресурс] / О. Булана. – Режим доступу: www.scribd.com/doc/205101135/Bulana-EU-Assoc-pdf
5. Черніков Д.О. Модернізація системи державної підтримки суб'єктів господарювання в Україні / Д.О. Черніков. – К.: НІСД, 2013. – 28 с.
6. Бетлій О. Реформа державної допомоги в Україні [Електронний ресурс] / О. Бетлій, В. Кравчук. – Режим доступу: http://www.ier.com.ua/files/publications/News/2012/IER_state_aid_final_Apr3.pdf
7. Council Regulation (EC) No 1407/2002 of 23 July 2002 on State Aid to the Coal Industry [Електронний ресурс] / European Commission. – Режим доступу: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002R1407>
8. Commission Notice on the Application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State Aid in the Form of Guarantees [Електронний ресурс] / European Commission. – Режим доступу: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/guarantee_notice_en.pdf (Accessed 09 September 2014).
9. GDP and Main Components – Volumes [Електронний ресурс] / Євростат. – Режим доступу: <http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/submitViewTableAction.do>
10. Валовий внутрішній продукт України, 2014 [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References.

1. Official Journal of the European Union (2007), “Treaty of Lisbon. Amending the Treaty on European Union and the Treaty Establishing the European Community. 2007/C 306/01. Vol. 50”, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg.
2. EU Competition Law (2014), “Rules Applicable to State Aid (situation as at 15 April 2014)”, Office for Official Publications of the European Communities, Luxembourg
3. The official site of European Commission (2014), “State Aid Scoreboard 2013”, available at: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/scoreboard/index_en.html (Accessed 10 September 2014).
4. Bulana, O. (2013), “State aid to enterprises in Ukraine towards EU standards”, available at: www.scribd.com/doc/205101135/Bulana-EU-Assoc-pdf (Accessed 08 September 2014).
5. Chernikov, D.O. (2013), Modernizatsiia systemy derzhavnoi pidtrymky sub'ektiv hospodariuvannia v Ukraini [Modernization of the state support of business entities in Ukraine], The National Institute for Strategic Studies, Kyiv, Ukraine.
6. Betlij, O. And Kravchuk, V. (2012), Reforma derzhavnoi dopomohy v Ukraini [The reform of state aid in Ukraine], The Institute for Economic research and Policy Consulting, available at: http://www.ier.com.ua/files/publications/News/2012/IER_state_aid_final_Apr3.pdf (Accessed 07 September 2014).
7. Council of the European Union (2002), “Council Regulation (EC) No 1407/2002 of 23 July 2002 on State Aid to the Coal Industry”, available at: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32002R1407> (Accessed 08 September 2014).
8. The official site of European Commission (2014), “Commission Notice on the Application of Articles 87 and 88 of the EC Treaty to State Aid in the Form of Guarantees. 2008”, available at: http://ec.europa.eu/competition/state_aid/reform/guarantee_notice_en.pdf (Accessed 09 September 2014).
9. The official site of Eurostat (2014), “GDP and Main Components – Volumes”, available at: http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=namq_gdp_k&lang=en (Accessed 10 September 2014).
10. The official site of State Statistics Service of Ukraine (2014), “Gross domestic product 2014”, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (Accessed 08 September 2014).

Стаття надійшла до редакції 11.09.2014 р.

ТОВ "ДКС Центр"